

Как е заповядана чистката в армията след Деветосептемврийския преврат

Написано от Христо Христов
Неделя, 13 Септември 2020 11:03

Българската армия понася тежки щети след преврата на 9 септември 1944 г., чрез който компартията влиза във властта. Българското офицерство е подложено на невиджана чистка – хиляди са уволнени, преследвани и репресирани.

Повечето от онези кадри във войската, които са защитавали Отечеството и са рискували живота, са дамгосани с удобния за комунистите термин „фашисти“ без в България да е управлявала партия или монарх с такава идеология.

Сайтът **desebg.com** публикува онлайн заповедта, с която е поставено началото на чистката в армията. Тя е от 20 септември 1944 г. и е издадена от тогавашния министър на войната Дамян Велчев.

С нея е разпоредено командирите на дивизии веднага да съставят „следствени комисии“, чиято задача е да издирват военни чиновци, които с „миналата си или настояща дейност са допринесли или допринасят за разколебаване на войнишката вяра в командването“.

В състава на комисииите са допуснати представители от областните комитети на ОФ, както и такива на „въстаническите отряди“ (разбирай партизани).

Как е заповядана чистката в армията след Деветосептемврийския преврат

Написано от Христо Христов
Неделя, 13 Септември 2020 11:03

Това е достатъчно основание да се смята, че комисиите не са били обективни, а подвластни на целите на комунистическата партия.

Според събраните от комисиите „доказателства“ и проведен разпит на съответните офицери те са подлежали на предаването им на съд, уволнявани, премествани в друга войскава част или освобождаване и връщане в същата част, в която са служили.

Малко по-късно Дамян Велчев се опитва да поправи нещата, когато се разбира, че по този начин ще бъде обезглавена българската армия, която и без това е поставена под съветско командване при участието ѝ в заключителната фаза на Втората световна война.

Срещу Велчев се надига брожение от средите на компартията и ОФ и той е обвинен, че прикрива офицери, които следва да бъдат предадени на „народния съд“.

Документът е включен в сборника [„Държавна сигурност и офицерите от БНА 1944-1960“](#),
2014 г. издание на [Комисията по досиетата](#) ,

Как е заповядана чистката в армията след Деветосептемврийския преврат

Написано от Христо Христов
Неделя, 13 Септември 2020 11:03

800 Н.У. I ф.О.Б.е. от ^{Полковник} *Никола Вацел*
МИНИСТЪР НА ВОЙНАТА
№ 350
от София, 20. септември 1944 г.

ЗА ПОВЕДЪ

Последните четири години на потполичеството на военно-родителско и сподобливо чувство направи много оръжия и изодувания, които се разваля в открит борба срещу фашистичните престъпления.

Българското офицерство по принцип действат по заповед срещу тази родолюбива борба, като в много случаи премина формата "действие по заповед" и заангажира много на армията в противонародни прояви. Отдани лица избязоха да не от човешки си образ и в стремежа си да засиделостувават своите фашистки принадлежност извършиха деяния, за които не трябва да отговарят.

За да се спаси армията от престъпния път, в който в заангажирана в негово командване, тя, заедно с народноосвободителният войски, нахвесе на 9. септември удар на фашизма в България и го погубе.

Дният след 9. септември бяха дни на борба за укрепяване на властта на О.З.

Като естествена последица, резултат на изблик на революционно настроение и на загриженост за укрепяване на властта се явиха действия, регулирането и отстраняването на които наложиха настоящата заповед, целяща упокоение на духовете, както на смутната войнишка душа, така и на командния състав.

За целта заповядваме:

1. Командирите на дивизиите веднага да съставят кми чиновете на дивизионните области "следствени комисии" в състава: 1/ един окръжен-следовател от военни окръг, в чието район е командна дивизионна област; 2/ един представител на областния комитет на О.З., назначен от последния; 3/ офицер от Р.О. към щаба на дивизията и 4/ представител на възстаническият отряд.

Всички началници с чувство на отговорност да издирят военните чинове, които са маналата си или настояща дейността си допринесли или допринасят за разколебаване на войнишката зряне в командването и ги задържат по установения в войската ред.

- 2 -

Всички задържани в зряне с промяната от 9. септември военни чинове и т.н., които се задържат в изпълнение на настоящата заповед, да се изпратят незабавно, заедно с събраните за тях сведения на следственият комисии, които след разпит и провирка на събраните доказателства да разрешават бързо случат като раздължат задържаните военни чинове на следните четири групи а/ за осъда;

б/ за уволнение;

в/ за пребиваване в друга част и

г/ за освобождаване и зряне в същата част.

Освобождаването да става от същите следствени комисии.

Случаите за пребиваване и уволнение да бъдат докладвани веднага в Министерството на войната - Р.О., за провирка и изпълнение.

Они военни лица, които подлежат на осъда, да бъдат задържани в съответният гарнизонни затвори, а предсказаните им наказания в съответният военни окръжия.

Задържаните от I. армия, I и II корпус военни чинове да бъдат представени на следствената комисии при Министерството на войната - Военно команданство.

2. Предстои назначаването на "помощник-командири", които не бъдат политическо възпитание лица. Съставянето на военни комитети става не само излично, но и вредно. За уредяването на този въпрос не подледа нарочна заповед.

3. Командирите на частите да докладват по канален ред за всички случаи на неподчинение или за отсъствие на командната дейност на командири. При много таки случаи да се докладва телеграфически направо в щаба на войската - Р.О.

4. Командирите на частите с всички разполагаеми средства, да се противопоставят на всички опити, откъдето и да идва той, за арестуване на военни чинове не по установения начин в войската, с изключение на случаи, когато военно лице е извършило престъпление от вулгарен характер и трябва да се вземат мерки за неотстраняването на това лице. В такъв случай задържаното военно лице трябва да се предава веднага на най-близката военна част.

5. Българският триковър не е компрометиран и с гордост трябва да бъде предпочитан, пред каквито и да е други знамена. Нов български триковър, в негово на О.З., новото българско правителство с пълна сигурност ще награди бюджетна сво-

Как е заповядана чистката в армията след Деветосептемврийския преврат

Написано от Христо Христов
Неделя, 13 Септември 2020 11:03

- 3 -

бодна, благодарствена и демократична България.

6. Забранява се поставянето на казармите и правозимитните обрядови други знаме — освен трикошора. Когато се прави поуръчно на освободителните руски бойци, задължително да се украсяват казармите с български и руски знамена.

Забранява се на военните чиновници да носят ленти и значки, които не са въведени в войската.

Да не се забравя, че под лентите и значките много често се крият провокатори.

Честната идеология се носи най-добре под простата военна униформа.

7. Да не се забравя, че нашите кубеви войнини поддръж е въведен и строго спазван и от великата руска армия. Строго забранява се на военни чиновници в униформа, и когато са от мащаб на главата, да поддръжат по друг начин, освен с установените военни поддръж.

8. Най-късно до 22. септември вечерта да се освободят всички военни чиновници, сред които няма тежки и доказани обвиненици. Най-късно до 21. септември вечерта да се изпратят мотивирани отписки на офицерите подлежащи на преброяване.

Веднага да се прекончат всички отпуски изобщо.

Най-късно до 22. септември вечерта всички офицери да влязат твърдо на работата си и да поемат здраво частите в ръцете си.

9. Всички командири, които не проявяват максимална енергия и тактика при изпълнение на настоящата ми заповед, ще държат строго отговорни.

10. Настоящата заповед издава се в името на върховни отечествени интереси, затова строгото и осъзнатото и изпълнение да се счита от всички военни чиновници като въпрос за лична чест.

Офицери, подофицери и войници, донде е върховният момент да дадем всичко за отечеството си.

/п/ Велчев
Генерал-майор

В ъ р н о,

Тр. капитан — Адютант Командира на трудовите войски